

LUDVIG NORMAN

1831–1885

Uvertyr till Shakespeares
Antonius och Cleopatra

*Overture to Shakespeare's
Antony and Cleopatra*

Opus 57

Källkritisk utgåva av/Critical edition by Mats Persson

Levande musikarv och Kungl. Musikaliska akademien

Syftet med Levande musikarv är att tillgängliggöra den dolda svenska musikskatten och göra den till en självklar del av dagens repertoar och forskning. Detta sker genom notutgåvor av musik som inte längre är skyddad av upphovsrätten, samt texter om tonsättarna och deras verk. Texterna publiceras i projektets databas på internet, liksom fritt nedladdningsbara notutgåvor. Huvudman är Kungl. Musikaliska akademien i samarbete med Musik- och teaterbiblioteket och Svensk Musik.

Kungl. Musikaliska akademien grundades 1771 av Gustav III med ändamålet att främja tonkonsten och musiklivet i Sverige. Numera är akademien en fristående institution som förenar tradition med ett aktivt engagemang i dagens och morgondagens musikliv.

Swedish Musical Heritage and The Royal Swedish Academy of Music

The purpose of Swedish Musical Heritage is to make accessible forgotten gems of Swedish music and make them a natural feature of the contemporary repertoire and musicology. This it does through editions of sheet music that is no longer protected by copyright, and texts about the composers and their works. This material is available in the project's online database, where the sheet music can be freely downloaded. The project is run under the auspices of the Royal Swedish Academy of Music in association with the Music and Theatre Library of Sweden and Svensk Musik.

The Royal Swedish Academy of Music was founded in 1771 by King Gustav III in order to promote the composition and performance of music in Sweden. Today, the academy is an autonomous institution that combines tradition with active engagement in the contemporary and future music scene.

www.levandemusikarv.se

Huvudredaktör/Editor-in-chief: Anders Wiklund
Notgrafisk redaktör/Score layout editor: Anders Högstedt
Textredaktör/Text editor: Edward Klingspor

Levande musikarv/Swedish Musical Heritage
Kungl. Musikaliska akademien/The Royal Swedish Academy of Music
Utgåva nr 1909/Edition no. 1909
2018
Notbild/Score: Public domain. Texter/Texts: © Levande Musikarv
ISMN 979-0-66166-544-1

Levande musikarv finansieras med medel från/Published with financial support from Kungl. Musikaliska akademien, Kungl. Vitterhetsakademien, Marcus och Amalia Wallenbergs Stiftelse, Statens Musikverk, Riksbankens Jubileumsfond, Barbro Osher Pro Suecia Foundation, Riksantikvarieämbetet och Kulturdepartementet.
Samarbetspartners/Partners: Musik- och teaterbiblioteket, Svensk Musik och Sveriges Radio.

Orkesterbesättning/Orchestra

Piccolo

Flauto I, II

Oboe I, II

Clarinetto I, II in A

Fagotto I, II

Corno I, II, III, IV in D

Tromba I, II in D

Trombone alto

Trombone tenor

Trombone basso

Tuba

Timpani

Violini I

Violini II

Viole

Violoncelli

Contrabassi

Ouverture för stor orkester

till W. Shakespeares *Antonius och Cleopatra*

Ludvig Norman
(1831–1885)

Allegro marziale e maestoso $\text{♩} = 60$

Piccolo

2 Flauti

2 Oboi

2 Clarinetti in A

2 Fagotti

I
II
4 Corni in D

III
IV

2 Trombe in D

Trombone alto

Trombone tenore

Trombone basso

Tuba

Timpani

Violini I

Violini II

Viole

Violoncelli

Contrabbassi

15

Picc.

Fl.

Ob.

Cl. (A)

Fag.

Cor. (D)
I, II

Cor. (D)
III, IV

Tr. (D)

Tbn. a.

Tbn. t.

Tbn. b.

Tu.

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

p

p

p

p

p

p

p

p

p

p

p

pp

p

mf

mf

mf

mf

19

Picc. *mf* *ff* *tr*

Fl. *mf* *ff* *f*

Ob. *mf* *ff* *f*

Cl. (A) *mf* *ff* *f*

Fag. *mf* *ff* *f*

Cor. (D) I, II *mf* *ff* *f*

Cor. (D) III, IV *f* *ff* *f*

Tr. (D) *f* *ff* *f*

Tbn. a. *mf* *ff* *f*

Tbn. t. *mf* *ff* *f*

Tbn. b. *mf* *ff* *f*

Tu. *f* *ff*

Timp. *f* *ff*

VI. I *cresc.* *f* *ff* *tr*

VI. II *cresc.* *f* *ff* *tr*

Vle *f* *ff* *f*

Vc. *f* *ff* *tr*

Cb. *f* *ff* *f*

A

23

Picc.

Fl.

Ob.

Cl. (A)

Fag.

Cor. (D) I, II

Cor. (D) III, IV

Tr. (D)

Tbn. a.

Tbn. t.

Tbn. b.

Tu.

Timp.

VI. I

VI. II

Vle

Vc.

Cb.

sf

mf

diminuendo

p

pp

Muta in B

Andantino grazioso ♩ = 56

31

Fag. *p*

Cor. (D)
I, II *p*

Andantino grazioso ♩ = 56

con sord. *pp* *grazioso*

con sord. *pp*

con sord. *pp*

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

42

Ob. *pp* I.

Cl. (B) *pp*

Fag. *pp*

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

[illegible]

63

Picc. *ff*

Fl. *tr* *a 2*

Ob. *tr*

Cl. (B) *a 2* *tr* *a 2*

Fag. *a 2*

Cor. (D) I, II

Cor. (D) III, IV

Tr. (D) *a 2*

Tbn. a.

Tbn. t.

Tbn. b.

Tu.

Timp. *tr*

Vl. I *tr* *sf*

Vl. II *tr* *sf*

Vle *tr* *sf*

Vc.

Cb.

71 **B**

Picc.

Fl. ^{a 2}

Ob.

Cl. (B) ^{a 2}

Fag. ^{a 2}

Cor. (D) I, II

Cor. (D) III, IV

Tr. (D) ^{a 2} *ff*

Tbn. a. *ff fz*

Tbn. t. *ff fz*

Tbn. b. *ff fz*

Tu. *ff fz*

Timp. *f*

B *maestoso*

Vl. I *fz*

Vl. II *fz*

Vle *fz*

Vc. *fz*

Cb. *fz*

Allegro ma non troppo presto $\text{♩} = 88$

78

Picc. *ff*

Fl.

Ob. *p*

Cl. (B) *p*

Fag. *p*

Cor. (D) I, II

Cor. (D) III, IV *fp*

Tr. (D)

Tbn. a.

Tbn. t.

Tbn. b.

Tu.

Timp. *fp*

Allegro ma non troppo presto $\text{♩} = 88$

Vl. I *p*

Vl. II *p*

Vle *p*

Vc. *p*

Cb. *p*

84

Picc.

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (D)
I, II

Cor. (D)
III, IV

Tr. (D)

Tbn. a.

Tbn. t.

Tbn. b.

Tu.

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

mf

p

a 2

90

C

Picc. *ff*

Fl. *cresc.* *ff*

Ob. *cresc.* *ff*

Cl. (B) *ff* *a 2*

Fag. *ff*

Cor. (D) I, II *mf* *ff*

Cor. (D) III, IV *ff*

Tr. (D) *ff*

Tbn. a. *ff*

Tbn. t. *ff*

Tbn. b. *ff*

Tu. *ff*

Timp. *ff*

VI. I *cresc.* *ff*

VI. II *cresc.* *ff*

Vle *cresc.* *ff*

Vc. *cresc.* *ff*

Cb. *cresc.* *ff*

96 **D**

Picc. *ff*

Fl. *ff* *a 2*

Ob. *ff* *a 2*

Cl. (B) *ff* *a 2*

Fag. *ff*

Cor. (D) I, II *ff* *a 2*

Cor. (D) III, IV *ff*

Tr. (D) *ff* *a 2*

Tbn. a. *ff*

Tbn. t. *ff*

Tbn. b. *ff*

Tu. *ff*

Timp. *ff*

D

Vl. I *ff*

Vl. II *ff*

Vle *ff*

Vc. *ff*

Cb. *ff*

102

Picc.

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (D)
I, II

Cor. (D)
III, IV

Tr. (D)

Tbn. a.

Tbn. t.

Tbn. b.

Tu.

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

a 2

sf

f marc.

ff

108

E

Picc.

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (D)
I, II

Cor. (D)
III, IV

Tr. (D)

Tbn. a.

Tbn. t.

Tbn. b.

Tu.

Timp.

E

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

ff

sf

a 2

marcato

Muta in C

divisi

ff

sf

120

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Tr. (C)

Tbn. b.

Tu.

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

In C

Muta in D

sempre ff

sempre ff

sempre ff

sempre ff

sempre ff

sempre ff

unisono

fp

p

Un poco più tranquillo

127

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Vl. II

Vle

Vc.

p

p

p

p

p

p

134 I. *dolce espressivo*

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Vl. II

Vle

Vc.

p

143 I. *p*

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

p

153

Fl. *pp dolce* *a 2*

Ob. *I.*

Cl. (B) *pp dolce* *a 2*

Fag. *p* *pp*

Vl. I *div.* *pp*

Vl. II *pp*

Vle *pp*

Vc. *pp*

Cb. *pp*

163

Fl. *a 2*

Cl. (B) *a 2*

Fag. *I.* *pp*

Vl. I *unisono* *diminuendo*

Vl. II *diminuendo*

Vle *diminuendo*

Vc. *diminuendo*

Cb. *diminuendo*

173 *a 2* **Un poco più lento**

Fag. *ppp*

Cor. (D) III, IV *p* *mf*

Tr. (D) *p* *mf*

Timp. *pp*

Un poco più lento

Vi. I *ppp* *pp* *p*

Vi. II *ppp* *p*

Vle *ppp* *pp* *p*

Vc. *ppp* *pp* *p*

Cb. *ppp* *pp* *p*

182

Cor. (D) I, II *mf* *f*

Cor. (D) III, IV *f*

Tr. (D) *a 2* *f*

Timp. *mf* *f*

Vi. I *mf* *f*

Vi. II *mf* *f*

Vle *mf* *f*

Vc. *mf* *f*

Cb. *mf* *f*

190

Tempo I

Picc.

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (D)
I, II

Cor. (D)
III, IV

Tr. (D)

Tbn. a.

Tbn. t.

Tbn. b.

Tu.

Timp.

Tempo I

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

196

Picc.

Fl.

mf

Ob.

a 2

Cl. (B)

mf

Fag.

Cor. (D)
I, II

Cor. (D)
III, IV

Tr. (D)

Tbn. a.

Tbn. t.

Tbn. b.

p

Tu.

Timp.

VI. I

VI. II

Vle

Vc.

Cb.

203

Picc. *[mf]* *ff*

Fl. *a 2* *crescendo molto* *ff*

Ob. *a 2* *crescendo molto* *ff*

Cl. (B) *crescendo molto* *ff* *a 2*

Fag. *[mf]* *ff*

Cor. (D) I, II *[mf]* *ff*

Cor. (D) III, IV *[mf]* *ff*

Tr. (D) *a 2* *ff*

Tbn. a. *ff*

Tbn. t. *ff*

Tbn. b. *ff*

Tu. *[mf]* *ff*

Timp. *ff*

VI. I *crescendo molto* *ff*

VI. II *crescendo molto* *ff*

Vle *crescendo molto* *ff*

Vc. *crescendo molto* *ff*

Cb. *crescendo molto* *ff*

209

Picc.

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (D)
I, II

Cor. (D)
III, IV

Tr. (D)

Tbn. a.

Tbn. t.

Tbn. b.

Tu.

Timp.

VI. I

VI. II

Vle

Vc.

Cb.

a 2

f marc.

ff

sf

This musical score page contains measures 215 through 220. The instrumentation includes Piccolo, Flute, Oboe, Clarinet (B), Bassoon, Cor (D) I & II, Cor (D) III & IV, Trumpet (D), Trombone (a, t, b), Tuba, Timpani, Violin I & II, Viola, Violoncello, and Contrabass.

- Piccolo:** Measures 215-216 are rests. In measure 217, it plays a sixteenth-note triplet ascending from G₅ to B₅. It has a *ff* dynamic and a breath mark above the first note.
- Flute:** Measures 215-216 play a sixteenth-note triplet ascending from F#₄ to A₄, marked *a 2*. In measure 217, it continues with a descending sixteenth-note triplet from A₄ to F#₄, also marked *a 2*. It has a *ff* dynamic and a breath mark above the first note.
- Oboe:** Measures 215-216 play a half-note chord of D₄ and F#₄, marked *a 2*. In measure 217, it plays a descending eighth-note triplet from D₄ to F#₄, marked *a 2*. It has a *ff* dynamic and a breath mark above the first note.
- Cl. (B):** Measures 215-216 play a half-note chord of D₄ and F#₄, marked *a 2*. In measure 217, it plays a descending eighth-note triplet from D₄ to F#₄, marked *a 2*. It has a *ff* dynamic and a breath mark above the first note.
- Fag.:** Measures 215-216 are rests. In measure 217, it plays a half-note chord of B₂ and D₃, marked *ff*. In measure 218, it plays a descending eighth-note triplet from B₂ to D₃, marked *a 2*. It has a *ff* dynamic and a breath mark above the first note.
- Cor. (D) I, II:** Measures 215-216 are rests. In measure 217, it plays a half-note chord of D₄ and F#₄, marked *a 2*.
- Cor. (D) III, IV:** Measures 215-216 are rests. In measure 217, it plays a half-note chord of D₄ and F#₄, marked *a 2*.
- Tr. (D):** Measures 215-216 are rests. In measure 217, it plays a half-note chord of D₄ and F#₄, marked *a 2*.
- Tbn. a., t., b., Tu.:** Measures 215-216 are rests. In measure 217, they play a half-note chord of D₃ and F#₃, marked *a 2*. In measure 218, they play a descending eighth-note triplet from D₃ to F#₃, marked *a 2*. They have a *ff* dynamic and a breath mark above the first note.
- Timp.:** Measures 215-216 are rests. In measure 217, it plays a half-note chord of D₃ and F#₃, marked *a 2*.
- VI. I:** Measures 215-216 play a sixteenth-note triplet ascending from F#₄ to A₄, marked *a 2*. In measure 217, it continues with a descending sixteenth-note triplet from A₄ to F#₄, also marked *a 2*. It has a *ff* dynamic and a breath mark above the first note.
- VI. II:** Measures 215-216 play a half-note chord of D₄ and F#₄, marked *a 2*. In measure 217, it plays a descending eighth-note triplet from D₄ to F#₄, marked *a 2*. It has a *ff* dynamic and a breath mark above the first note.
- Vle:** Measures 215-216 play a half-note chord of D₄ and F#₄, marked *a 2*. In measure 217, it plays a descending eighth-note triplet from D₄ to F#₄, marked *a 2*. It has a *ff* dynamic and a breath mark above the first note.
- Vc.:** Measures 215-216 play a half-note chord of D₄ and F#₄, marked *a 2*. In measure 217, it plays a descending eighth-note triplet from D₄ to F#₄, marked *a 2*. It has a *ff* dynamic and a breath mark above the first note.
- Cb.:** Measures 215-216 play a half-note chord of D₄ and F#₄, marked *a 2*. In measure 217, it plays a descending eighth-note triplet from D₄ to F#₄, marked *a 2*. It has a *ff* dynamic and a breath mark above the first note.

221

Picc.

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (D)
I, II

Cor. (D)
III, IV

Tr. (D)

Tbn. a.

Tbn. t.

Tbn. b.

Tu.

Timp.

Vi. I

Vi. II

Vle

Vc.

Cb.

227

Picc. *ff*

Fl. *fz*

Ob. *fz*

Cl. (B) *fz*

Fag. *fz*

Cor. (D) I, II *fz*

Cor. (D) III, IV *fz* *fp*

Tr. (D)

Tbn. a. *fz*

Tbn. t. *fz*

Tbn. b. *fz*

Tu. *fz*

Timp. *tr*

Vl. I

Vl. II *p*

Vle

Vc. *fp*

Cb. *fp*

Un poco più tranquillo

233

Ob. *mf con dolore*

Cl. (B)

Fag. *p*

Cor. (D) III, IV

Un poco più tranquillo

Vl. II

Vle *p*

Vc. *p*

Cb. *p*

240

Fl.

Ob. *I.*

Cl. (B)

Fag.

Cor. (D) III, IV *pp*

Vl. I *divisi p dolce*

Vl. II

Vle

Vc. *p grazioso*

Cb.

247

Picc.

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (D)
I, II

Cor. (D)
III, IV

Tr. (D)

Tbn. a.

Tbn. t.

Tbn. b.

Tu.

Timp.

Vi. I

Vi. II

Vle

Vc.

Cb.

The musical score for measures 247-256 is written for a large orchestra. The key signature is one sharp (F#). The score includes parts for Piccolo, Flute, Oboe, Clarinet (B), Bassoon, Cor (D) I/II, Cor (D) III/IV, Trumpet (D), Trombone a, Trombone t, Trombone b, Tuba, Timpani, Violin I, Violin II, Viola, Violoncello, and Contrabass. The score features various musical notations including notes, rests, dynamics (p), and articulation marks. The Piccolo part is mostly silent. The Flute part has a melodic line with slurs and accents. The Oboe part has a melodic line with slurs and accents. The Clarinet (B) part has a melodic line with slurs and accents. The Bassoon part has a melodic line with slurs and accents. The Cor (D) I/II part has a melodic line with slurs and accents. The Cor (D) III/IV part has a melodic line with slurs and accents. The Trumpet (D) part is silent. The Trombone a part is silent. The Trombone t part is silent. The Trombone b part is silent. The Tuba part is silent. The Timpani part is silent. The Violin I part has a melodic line with slurs and accents. The Violin II part has a melodic line with slurs and accents. The Viola part has a melodic line with slurs and accents. The Violoncello part has a melodic line with slurs and accents. The Contrabass part has a melodic line with slurs and accents.

256

Picc.

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (D)
I, II

Cor. (D)
III, IV

Tr. (D)

Tbn. a.

Tbn. t.

Tbn. b.

Tu.

Timp.

Vi. I

Vi. II

Vle

Vc.

Cb.

dolce

p

a 2

div.

The musical score for page 31, measures 256-264, is written for a large orchestra. The key signature is one sharp (F#). The score includes parts for Piccolo, Flute, Oboe, Clarinet (B), Bassoon, Cor Anglais (I, II and III, IV), Trumpet (D), Trombone (a, t, b), Tuba, Timpani, Violin I, Violin II, Viola, Violoncello, and Contrabass. The score features various musical notations including notes, rests, slurs, and dynamic markings such as 'dolce', 'p', and 'div.'.

[illegible]

275 Stringendo

Picc. mf

Fl. mf

Ob. pp p crescendo molto

Cl. (B) p p crescendo molto

Fag. p morendo

Cor. (D) I, II mf crescendo molto

Cor. (D) III, IV [f] crescendo molto

Tr. (D) mf crescendo molto

Tbn. a.

Tbn. t.

Tbn. b.

Tu.

Timp. morendo

Stringendo

Vl. I morendo ppp crescendo molto

Vl. II morendo ppp crescendo molto

Vle morendo ppp crescendo molto

Vc. morendo ppp crescendo molto

Cb. morendo ppp crescendo molto

Allegro marziale e maestoso, come l'introduzione

286

Picc. *ff*

Fl. *ff*

Ob. *ff*

Cl. (B) *ff*

Fag. *ff* a 2

Cor. (D) I, II *ff sf*

Cor. (D) III, IV *ff sf*

Tr. (D) *ff*

Tbn. a. *ff*

Tbn. t. *ff*

Tbn. b. *ff*

Tu. *ff*

Timp. *ff*

Allegro marziale e maestoso, come l'introduzione

VI. I *ff*

VI. II *ff*

Vle *ff*

Vc. *ff*

Cb. *ff*

292

Picc.

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (D)
I, II

Cor. (D)
III, IV

Tr. (D)

Tbn. a.

Tbn. t.

Tbn. b.

Tu.

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

The musical score for page 35, measures 292-297, is written for a large orchestra. The key signature is one sharp (F#). The score includes parts for Piccolo, Flute, Oboe, Clarinet (B), Bassoon, Cor (D) I/II, Cor (D) III/IV, Trumpet (D), Trombone (a, t, b), Tuba, Timpani, Violin I, Violin II, Viola, Violoncello, and Contrabass. The score shows various musical notations including notes, rests, trills, and dynamic markings like 'a 2' and 'tr'.

298

Picc. *ff*

Fl. *ff* *a 2*

Ob. *ff*

Cl. (B) *ff* *a 2*

Fag. *ff* *a 2*

Cor. (D) I, II *ff*

Cor. (D) III, IV *ff*

Tr. (D) *ff* *a 2*

Tbn. a. *f*

Tbn. t. *f*

Tbn. b. *f*

Tu. *f*

Timp. *ff* *f*

VI. I *ff* *fz*

VI. II *ff* *fz*

Vle. *ff* *fz*

Vc. *ff* *fz*

Cb. *ff* *fz*

[illegible]

317

String. poco a poco cresc.

Picc.

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (D)
I, II

Cor. (D)
III, IV

Tr. (D)
a 2

Tbn. a.

Tbn. t.

Tbn. b.

Tu.

Timp.

String. poco a poco cresc.

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Cb.

324

Tempo I

Un poco più tranquillo

Picc.

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (D)
I, II

Cor. (D)
III, IV

Tr. (D)

Tbn. a.

Tbn. t.

Tbn. b.

Tu.

Timp.

Tempo I

Un poco più tranquillo

VI. I

VI. II

Vle

Vc.

Cb.

[illegible]

344

Picc.

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (D)
I, II

Cor. (D)
III, IV

Tr. (D)

Tbn. a.

Tbn. t.

Tbn. b.

Tu.

Timp.

VI. I

VI. II

Vle

Vc.

Cb.

This musical score page contains measures 344 through 347. The instrumentation includes Piccolo, Flute, Oboe, Clarinet in B-flat, Bassoon, Cor Anglais (I, II and III, IV), Trumpet in D, Trombone (Alto, Tenor, Bass), Tuba, Timpani, Violin I and II, Viola, Violoncello, and Contrabass. The key signature has one flat (B-flat major or D minor). The time signature is 4/4. The score features various musical notations including rests, notes, slurs, ties, and dynamic markings such as *sf* (sforzando), *pp* (pianissimo), and *fz* (forzando). The woodwinds and strings have active parts, while the brass instruments are mostly in rests or playing sustained notes.

353 G . P .

Picc.

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (D)
I, II

Cor. (D)
III, IV

Tr. (D)

Tbn. a.

Tbn. t.

Tbn. b.

Tu.

Timp.

354 G . P .

355

356

357

358

359

360

361

362

363

364

365

366

367

368

369

370

371

372

373

374

375

376

377

378

379

380

381

382

383

384

385

386

387

388

389

390

391

392

393

394

395

396

397

398

399

400

401

402

403

404

405

406

407

408

409

410

411

412

413

414

415

416

417

418

419

420

421

422

423

424

425

426

427

428

429

430

431

432

433

434

435

436

437

438

439

440

441

442

443

444

445

446

447

448

449

450

451

452

453

454

455

456

457

458

459

460

461

462

463

464

465

466

467

468

469

470

471

472

473

474

475

476

477

478

479

480

481

482

483

484

485

486

487

488

489

490

491

492

493

494

495

496

497

498

499

500

501

502

503

504

505

506

507

508

509

510

511

512

513

514

515

516

517

518

519

520

521

522

523

524

525

526

527

528

529

530

531

532

533

534

535

536

537

538

539

540

541

542

543

544

545

546

547

548

549

550

551

552

553

554

555

556

557

558

559

560

561

562

563

564

565

566

567

568

569

570

571

572

573

574

575

576

577

578

579

580

581

582

583

584

585

586

587

588

589

590

591

592

593

594

595

596

597

598

599

600

601

602

603

604

605

606

607

608

609

610

611

612

613

614

615

616

617

618

619

620

621

622

623

624

625

626

627

628

629

630

631

632

633

634

635

636

637

638

639

640

641

642

643

644

645

646

647

648

649

650

651

652

653

654

655

656

657

658

659

660

661

662

663

664

665

666

667

668

669

670

671

672

673

674

675

676

677

678

679

680

681

682

683

684

685

686

687

688

689

690

691

692

693

694

695

696

697

698

699

700

701

702

703

704

705

706

707

708

709

710

711

712

713

714

715

716

717

718

719

720

721

722

723

724

725

726

727

728

729

730

731

732

733

734

735

736

737

738

739

740

741

742

743

744

745

746

747

748

749

750

751

752

753

754

755

756

757

758

759

760

761

762

763

764

765

766

767

768

769

770

771

772

773

774

775

776

777

778

779

780

781

782

783

784

785

786

787

788

789

790

791

792

793

794

795

796

797

798

799

800

801

802

803

804

805

806

807

808

809

810

811

812

813

814

815

816

817

818

819

820

821

822

823

824

825

826

827

828

829

830

831

832

833

834

835

836

837

838

839

840

841

842

843

844

845

846

847

848

849

85

Ludvig Norman

Ludvig Norman (1831–1885) var en central gestalt i svenskt musikliv från 1850-talet fram till sin bortgång. Även om samtiden inte alltid uppskattade hans initiativ, värderas Normans insatser med rätta högt i musikhistorieskrivningen. Som tonsättare, dirigent, pedagog, skriftställare och konsertarrangör bidrog Ludvig Norman kort sagt till att förnya svenskt musikliv.

Norman var stockholmare. Redan i unga år undervisades han i pianospel av Vilhelmina Josephson som var vän till familjen, senare av Theodor Stein och Jan van Boom. Norman tog också lektioner i musikteori av Adolf Fredrik Lindblad. Han fortsatte sina studier vid Musikkonservatoriet i Leipzig, där han hade lärare som Ignaz Moscheles (piano), Moritz Hauptmann (kontrapunkt) och Julius Rietz (komposition). Intrycken från åren i Leipzig gav Norman viktiga musikaliska impulser som han efter hemkomsten arbetade för att sprida.

Tillbaka i Stockholm försörjde han som pianolärare, men framträdde också som pianist. Han skrev musikkritik utifrån den estetiska ståndpunkt han vunnit i Leipzig. 1858 blev han lärare vid Musikkonservatoriet (komposition, instrumentation och partiturläsning), en syssla han med vissa avbrott upprätthöll till 1882. Norman började dirigera Hovkapellet 1861 och utnämndes till hovkapellmästare året därpå. Som ledare för denna orkester satsade han energiskt på konsertverksamhet, detta parallellt med operaföreställningarna.

Ludvig Norman började komponera i unga år och kunde efter studieåren verka som en mycket välutbildad och för sin tid modern tonsättare. Hans produktion kom att bli omfattande och fördelad på många verktyper. Normans tre symfonier är viktiga verk i svensk symfonik, samma ställning har hans sex stråkkvartetter i svensk kammarmusik.

© *Gunnar Ternhag*, Levande musikarv

Uvertyr till Shakespeares Antonius och Cleopatra

28 mars 1881 spelades William Shakespeares skådespel *Antonius och Cleopatra* för första gången på en svensk scen. I framförandet ingick specialskriven orkestermusik av Ludvig Norman. Det rörde sig alltså om talteater med musikinslag, en vanlig företeelse på 1800-talet. Ett av många exempel är Beethovens musik till Goethes *Egmont*.

Normans uvertyr är en väl sammanhållen och samtidigt innehållsrik och praktfullt klingande sats i ett slags sonatform. Men man kan också lyssna på den som en engagerad musikalisk presentation av Shakespeares kärlekspår, den romerske fältherren Antonius och den egyptiska drottningen Cleopatra, och som en antydning om vad det är som ska ske på scenen.

Huvudtemat (*Allegro marziale e maestoso*, D-dur) bygger på enklast tänkbara motiv, en fallande durtreklang, och syftar ganska uppenbart på Antonius. Stilen är festligt militärisk men träblåset antyder också en vekare sida. Huvudtemagruppen fördunklas så småningom och mynnar ut i ett par tysta rop (horn, fagotter) där Norman med ett enkelt handgrepp förvandlar huvudtemats bekräftande gest till tvekande fråga.

Kanske får frågan sitt svar när sidotemat (*Andantino grazioso*) gör diskret entré i medianttonarten B-dur. Sordinerade stråkar presenterar det slingrande temat och bildar snart en mjuk, kontrapunktisk väv tillsammans med träblåset. Sidotemagruppen stämmer väl med 1800-talets uppfattning om skådespelets Cleopatra som en sensuell förförerska och, i förlängningen, som en representant för västerlandets fantasier om orienten. Men fallande treklanger antyder också att Cleopatra har nära band till romaren Antonius.

Smattrande trumpeter och horn verkar kalla till strid och blåser in den kämpande genomföringsdelen. Det är värt att lägga märke till att de långa slingorna med skarpa åttondelar är släkt med sidotemat. Att Cleopatra är delaktig i Antonius fatala krigfö-

ring mot Octavius verkar inte ha undgått Norman.

Mot slutet av uvertyren blir den musikaliska formen fragmentarisk och antydningssrik på ett sätt som bör ha varit väl lämpat att rikta teaterpublikens nyfikenhet mot själva skådespelet. Hör man Antonius sticka sig med svärdet? Hör man honom dö i Cleopatras armar? Varför slutar musiken så ljusst?

© Tobias Lund, Levande musikarv

Ludvig Norman

Ludvig Norman (1831–1885) was a key figure of the Swedish music scene from the 1850s until his death. Even if contemporary music-goers did not always appreciate his initiatives, his contributions are highly valued by music historians. As a composer, conductor, teacher, author and concert arranger, one could say that Ludvig Norman helped to bring fresh life to the Swedish music scene.

Norman was born and bred in Stockholm. As a young boy he was taught piano by Vilhelmina Josephson, who was a friend of the family, and later by Theodor Stein and Jan van Boom. He also took lessons in music theory for Adolf Fredrik Lindblad. He continued his studies at the Leipzig Music Conservatory, where his teachers included Ignaz Moscheles (piano), Moritz Hauptmann (counterpoint) and Julius Rietz (composition). The impression that these years in Leipzig made on Norman gave him important musical inspiration that he endeavoured to spread on his return to Sweden.

Back in Stockholm, he made a living as a piano teacher and a performer, and wrote articles of music criticism from the aesthetic perspective he had gained in Leipzig. In 1858 he became a teacher at the Royal Conservatory of Music in Stockholm (composition, orchestration and score-reading), an occupation that he pursued, with the exceptional break, until 1882. Norman started to conduct the Royal Court Orchestra in 1861 and was appointed hovkapellmästare (chief conductor of the Royal Court Orchestra) the following year. As director of this orchestra he invested considerable time and energy in concert performances alongside its opera obligations.

Ludvig Norman started to compose as a young man and was able to work as a consummately trained and for his time modern composer after completing his studies. His oeuvre came to be an extensive and varied one. Norman's three symphonies are important inclusions in the Swedish symphony genre, as are his six string quartets in Swedish chamber music.

© Gunnar Ternhag, Levande musikarv. Transl. Neil Betteridge

Overture to Shakespeare's Antony and Cleopatra

On 28 March 1881 William Shakespeare's *Antony and Cleopatra* was staged for the first time in Sweden. The performance included specially composed orchestral music by Ludvig Norman. The format was spoken drama with musical interludes, a common phenomenon in 19th century theatre as exemplified, amongst many other works, by Beethoven's music for Goethe's *Egmont*.

Norman's overture is a closely woven yet substantial and gorgeously sonorous piece in a kind of sonata form. But it can also be listened to as an incisive musical portrait of Shakespeare's lovers, the Roman general Antony and the Egyptian queen Cleopatra, and as an intimation of the events that will unfold on stage.

The principal theme (*Allegro marziale e maestoso* in D major) is based on a very simple motif, a descending major triad, and with its jovial martial feel and woodwind insinuation of weakness alludes quite explicitly to Antony. The principal thematic

group is eventually overshadowed and ends with a couple of silent cries (horns, bassoons) as Norman deftly transforms the affirmative gesture of the principal theme into a hesitant question.

The discreet entrance of the secondary theme (*Andantino grazioso*) in the mediant key of B-flat major possibly answers that question. Muted strings present the sinuous theme and quickly build a soft, contrapuntal fabric with the woodwinds. The secondary thematic group tallies well with the 19th century view of the dramatic Cleopatra as a sensual seductress and, ultimately, as an incarnation of Western fantasies of the Orient. Descending triads, however, suggest that she also has close ties with the Roman Antony.

Blaring trumpets and horns seem a clarion call that heralds that bellicose development section. It is noteworthy here that the long passages of sharp quavers are related to the secondary theme. That Cleopatra is complicit in Antony's fatal confrontation with Octavius does not seem to have eluded Norman.

Towards the end of the overture, the musical form becomes fragmented and suggestive in a way that should have directed the audience's curiosity effectively towards the drama itself. Is that Antony we hear stabbing himself with the sword? Is that him dying in Cleopatra's arms? Why does the music end so brightly?

© Tobias Lund, Levande musikarv. Transl. Neil Betteridge

Kritisk kommentar

Som källa för denna utgåva har använts Ludvig Normans autograf (**A**), vilken återfinns hos Musik- och teaterbiblioteket, Stockholm. Titelsidan lyder "Musik / till / Shakespeares "Antonius och Cleopatra" / af / Ludvig Norman / Op.57. / A / 1881. [Ort oläslig] / Ouverture / Partitur." I vänsterkanten stämplat på tvären "Kungl. Teatern". Som sekundärkälla har använts en fotostatkopiering av Musikaliska konstföreningens tryckta utgåva (**T**) som återfinns i Helsingborgs Symfoniorkesters notarkiv. Som referens har även ett handskrivet partitur (**Hs**) av okänt ursprung använts.

A är noterat på 18 system betitlade "Flauto piccolo / Flauti / Oboi / Clarinetti in A / Fag / (Corni) in D 1 2 / in D 3 4 / Trombe in D / (Tromboni) Alto / Tenore / Basso / Timp. D. A. / Tuba / Viol. 1o / Viol. 2o / Viola / Cello / Basso".

Takt	System	Anmärkning
5	Vl 1	På tredje fjärdedelen finns i T även ett h1 (fjärdedelsnot) motsvarande a1 i t.6. Saknas i såväl A som Hs .
6	Tr	Taktens andra halva ursprungligen ett unisont d1. Ändrat i A .
8	Cor 2	Första tonen unison (c2) med Cor 1 i T och Hs .
17	Fag, Cor 1-2	Crescendopil tillagd analogt med Tbn. Saknas i A , återfinns i T . Hs saknar cresc även i Tbn.
21	Cl	Felaktigt noterat giss2-b2 i A och Hs . Rättat i Hs . Korrekt g2-b2 i T .
79	Cor 4	Dynamik saknas i A . Tillagt enligt T och Timp.
91	Tr	A anger endast f. I övriga stämmor ff.
98	Ob 2	De fem upprepade åttondelarna i slutet av takten noterade som både d2 och f2 i A . Möjligen har förstaoboens dubblering av Vl 1 lagts till i efterhand.
99, 207	Vl	T har legatobåge även över femte t.o.m. sjunde åttondelen.
108	Fl 2, Ob 2	Taktens femte ton h2 resp. h1 i T . Notationen i A inte helt tydlig, men skalrörelsen förefaller ändå obruten, tydligast i Fl 2.
114	Cl 1	Återställningstecken saknas i A .
116-117	Cl 2	Till synes omotiverad överbindning mellan takterna i A . Saknas i övriga källor, utelämnas.
151-152	Vl 2	I T har de båda stämmorna kastats om, så att helnoterna fortsätter i den undre stämman och fjärdedelsnoterna har skaften uppåt.
157-158	Vl 1	Ursprungligen divisi i oktaver, men ändrat till unison i A .
214-215	Tbn. b.	Legatobåge saknas i A .
221	Tbn. a.	B-förtecken saknas i A och Hs .
252-256	Fag	Noterat i tenorklav i T .
253	Fag 2	Upprepade halvnoter i T och Hs .
268-291	Tbn. a.	Felaktigt noterat i tenorklav i T .
285	Fl	Ologiskt legato mellan andra och tredje tonerna i A utelämnas.
290	Vl 2	Legatobåge över taktens andra halva (analog med Vl 1) saknas i A .
291	Cl	Den näst sista tonen felaktigt noterat fiss1 i alla källor. Ändrat till fississ1.
292	Ob	Andra tonen ursprungligen fiss2-giss2 i A med ett frågetecken tillagt under. T anger unisont e2. Hs anger fiss2-g2.
294-295	Vl 2	Legatobågarna i A endast över de sista två sextondelarna. Ändrat i analogi med Vl 1.
296-297	Vl	Legatobågarna i A endast över de sista två sextondelarna. Ändrat i analogi med t. 294-295.
324	Tbn. a.	Felaktigt a1 försett med ett frågetecken och sannolikt ändrat till f1 i A . T anger f1, Hs a1.
343	Ob, Cl	Diminuendopil tillagd analogt med t. 341. Återfinns i T , men saknas i A och Hs .
353	Fl, Fag	Legatobågar i A och Hs , har strukits över i A . Saknas i T , utelämnas.
354	Fag	Legatobåge anges i A och Hs , men ej i T . Utelämnas.